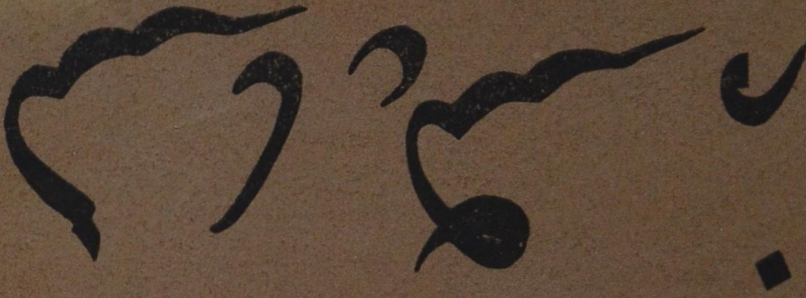

3(05)

მ-40

ი. გრივავილის

გრაფიკული

მრ. რედაქციო.

„ლეილა“

მგონი, პირველად დაერქვა ჟურნალს ქალის სახელი. „ლეილა“ — აღმოსავლეთის სილამაზეა ამ სახელით მოკვეთილი. კარგი უქნია ჩვენს მოკისკსე გრიშაშვილს, ეს ჟურნალი რომ ამ სახელით მოუნათლავს.

დიაღია აღმოსავლეთი: მწვაეი და ნელია მისი ცხელი შუადღე, როცა მზის ნადიმზე ოქროს ნაკადულებში ლურჯთვალა ქალწული იბადება; ღრმა და მყუდროა მისი შუალამე, როცა ცის ლურჯა ფსკერზე უძირო საიდუმლონი ბრილიანტობენ.

საოცარია აღმოსავლეთი: მარტოდ მარტო ინდოეთი და სპარსეთი რად ღირს! უშრეტი გონი ინდოეთის, ნათელს ნირვანაში გაალებული; თვალის მჭრელი ხალია სპარსეთის სიზმრების, საიდუმლო ჰაშიშით ზმანებული...

საქართველოც ხომ ნატეხია აღმოსავლეთის! და ჩვენ არ უნდა დავიფიწყოთ ჩვენი აკვანი. ძვირფასია დასავლეთი ევროპა, მაგრამ ევროპისათვის აღმოსავლეთს ვერ დავსთმობთ. უმჯობესი იქნება მათი ქორწილი ქართული ნადიმით გადავიხადოთ...

და საქართველოც თითქო ამისათვისაა შობილი. აბა დააკვირდით რუსეთელს: განა მან არ შეჰკრა სინთეზი აღმოსავლეთის დაჩრდილული ფიქრისა და იტალიის აშადრფევანებული რენესანსის გაქანებისა!..

„ლეილამ“ სწორეთ აღმოსავლეთის ფიქრმორეული გულ-ნება უნდა გადაგვიშალოს. მან თავისი ლამაზი ტანით აღმოსავლეთის ტემპერამენტი უნდა ავნებოს მთელი მისი ხალისით...

გარნა: არც თუ ევროპას დაივიწყებს ქალწული „ლეილა“: მრავალი სატეხნიკო შექენა ხელოვნებაში მოგვცა ევროპამ. ჩვენც მათ გამოვიყენებთ, როგორც ინსტრუმენტებს, — ხოლო მათ აღმოსავლეთური ჰანგებით ავამეტყველებთ... აღმოსავლეთის მზის ცხელს ნადიმზე ლურჯთვალა ქალწული იბადება თმაოქროვანი: „ლეილა“ — დასტკბით მისი სილამაზით!!

გარსკვლავოსანი ღამე ირანისა.

საარსეთის დედოფალი

1

ვინ არი აგერ იქ საკმელთან ვინა ზის,
მფინარი სიცოცხლის, ეშხის და სინაზის,
შიშველი მკლავებით ქარს მკერდზედ ახუტებს,
ვით შველი გაჭურებს მთის ქარმაგ ჩაფხუტებს.
ტანი აქვს, რა ტანი: ლერწამი! კენარი!
ხან მიაქვს, ხან მოაქვს ღიმილი ზენარი:
ალუბლის ტუჩებზე ამბორი ნანაობს
და შუბლის წინამო ნიაეზე ყანაობს,
ქვექვევით ნაზია, ცქაფია, ჩქარული,
ისე ვით ეს რითმა ამ ლექსში ფარული.

2

მებრალვით, მგოსნებო, ღმერთმანი მეზრალვით,
რომ კრძალვით ქალებსა ექცევით, ემაღვით,
რა რიგად იმცირებთ საკუთარ თავსა და
რიგრიგად ცოდვილობთ ბერების მზგავსადა,
აქ მოდით ჩემთანა,—ჰე აქეთ! ჰე აქეთ!
და ოდით ეს ქალი შეამკეთ, შეაქეთ,
ალესეთ თაზანა, მომართეთ ჩანგური,
აკენესეთ სიმები, სიმები ჰანგური
და ენით, იმ ენით შოთა რო ლექსს გვფენდა,
შეპქმენით ლეგენდა, უკვდავი ლეგენდა.

3

რად გინდა, მხატვარო რად გინდა, რომ ბოლოს
ეგ წმინდა სახელი ბრბომ ზიზლით ჩაქოლოს,
რას სტანჯავ მარჯვენას მითხარი რა გნებავს,
რად ხარჯავ უბრალოდ მაგ ფერად საღებავს?
და, ან ვით გგონია დასტკბები, დათვრები?—
დაცინვით დაგსჯიან სხვა ქვეყნის წხატვრები!!
ახ, მენდღე შერცხვები მაგ ტალო-ფალასით...
აენთე, მხატვარო, ნიჭითა ხალასით
გაბედვით იხილე ეს ქალი,—ჩვენება,—
და ხედვით მოსტაცე სამხატვრო შევენება.

4

ქანდაკის მკვეთელო! თუ გინდა, თუ რომ გსურს
სპეტაკის ღიმილით ჰანგს გფენდნენ ალერსურს;
თუ გინდა შენც გახდე მსოფლიოს მხატვარი,
მოგვეწყინდა ერთავად ქანდაკი მაგვეარი,
ან, რატომ სურვილობ ხალხს ისე ჩამორჩე,
რომ მარტომ იგლოვო ეგ ნორჩი სინორჩე?
დასტოვე ეგ რვალი, ეგ აზრი, ეგ ნება
და სთხოვე შემოქმედს მოგმადლოს შეგნება,
რომ გქონდეს ქანდაკად ამ ქალის მარმარა,
ოლონდ ეს აჭკვეთე სხვა ნურა გგამა-რა.

5

და, ან, შენ, მღერალო ნეტავი რას ფიქრობ,
 დაამშვენ შენ სახელს, ან სეველას გაიქრობ?
 შენს ხმაში არა სჩანს ხმა წრფელი, ხმა სადა,
 არც ტაში, არც ვარდი, არა სჩანს არსადა,
 გეტყობა, ყველაფერს კისრულობ ადვილად,
 სჩანს ტრფობა არ იცი რას ნიშნავს ნამდვილად,—
 მამ მტერი ხომ არ ხარ შენი ხმის, რომ ობლად
 დამღერი უსულოდ, უგულოდ, უგრძნობლად??
 ჰა, შეხე ამ ქალსა, ჰა, შეხე და... მერე
 დასტეხე ხმის ხინჯი და გრძნობით დამღერე...

6

ვინ არი, აგერ იქ სარკმელთან ვინა ზის,
 მფინარი სიცოცხლის ეშხის და სინაზის?
 მისამართს შევიტყობ, მისხლითი-მისხლითა
 ან მის კვართს შევეღებავ ალისფერ სისხლითა,
 ან, არა მის ხსოვნას, მის ფიქრებს, მის სახელს,
 ნარანარა ოცნება მხოლოდ მე გამიმხელს.
 ოდესმე ჩემს მამულს თუ ხსნა ელირსების,
 ოდეს მე გაეხდები თუნდ მეფე ლექსების:—
 მაშინ სულს ვფიცავარ—ამ ქვეყნად, ამ სოფლად—
 ამ ასულს დაესვამდი სპარსეთის დედოფლად.

დედაქალაქი. თოვლისთვე.

მერიანთი ქიქოქი.
მ ზ ე

ჩემო პაწია მეგობარო, შენ შეიძლება აღარც გახსოვს ჩვენი პირველი შეხვედრა.
 სრულიად შემთხვევით დაგიმეზობლდი, დიდი ქალაქის ერთს მოუხვეწარს და
 პოდრავს ქუჩაზე რომ სცხოვრობდი.

როცა პირველად შენთან შემოველ, შენ მკითხე: როგორ მოგწონთ ახალი
 ოთახი?

— არა უშავს რა, მაგრამ ჩვენი ფანჯრები ხომ სამხრეთისაკენ იქტირებიან:
 ჩქარა ცხელი ზაფხული დაგვიდგება და მწეავე მზის სხივები თავს მოგვაბეზ-
 რებენ.

შენ ამაზე უბრალოდ და ხმა დაბლად მიპასუხე:—ოჰ, რას ამბობთ, მე ხომ ასე
 მოუთმენლად ველი მზეს.

ფიქრებში წასული კუთხეში დაეჯექე და თვალებზე ხელები ავიფარე. კარ-
 გად გიცან ვინცა ხარ, მეგობარო! შენ მზეს ელი. ექვი არ არის შენ ჩრდილოე-
 თის ერთი დიდი და ბურუსიანი ქალაქის შეილი ხარ, ანდერსენის თანამემამუ-
 ლე: შენც ხომ ისეთივე უბრალო და უძირო ხარ, როგორც მისი ზღაპრები. დი-
 დი, ყაზარმის მსგავსი სახლის ნესტიან სარდაფში დაიბადე, ნახევრად მიწაში
 რომ არის ჩაფლული. მამა შენი სამუშაოდან შინ გვიან ბრუნდებოდა. ძარღვიანი
 ხელებით აგიყვანდა და ფანჯარაში გაგახედებდა, რკინის მათეულებიან ჩარჩო-
 ებში. მაგრამ მზეს ველარ დაინახავდი: უკვე ჩასული იყო.

მერმე როცა წამოიზარდე, თვით შენ აცოცდებოდი ხოლმე სარკმლის ბრტყელს
 ფიცარზე. მზე საკუთად მალა იდგა, რომ ოდნავ ფანჯრის გარეშე კუთხეები
 გაენათებინა. მაგრამ ხელებს ამაოდ იწვდიდი მისი სხივების დასაქვრად: ისინი
 ნელნელა ზევით მიიწვედნენ რათა ზევითა სართულები გაეშუქებინა.

და ეხლა უცხოეთში მზეს ელი, მეგობარო, მე გამომეყ: სამხრეთის შეილი ვარ.
 ჩვენში ცხრათევალი მნათობი უხვად გაგვინათებს. მაგრამ, ჩემო კარგო, ჩემი სამ-
 შობლოს მზე არავის ეალერსება: ის მეტისმეტად მწვავეა.

1. ჭეშეპი.

ლარნაკი-გული

ნოზათად ე... ს.

აი, ჩემს მაგიდაზე სდგას იგი, უცხო ლარნაკი, როგორც სიმბოლო ბედისწერისა.

ალეგსტრის ძველი ლარნაკი, უცნაურის წარწერითა და ქარაგმებით მოჩითული. სიყრმის ცინცხალს ალიონზე მომიძღვნა იგი მორცხვმა ლეილამ ნიშნად და-
ძმურის სიყვარულისა.

ლეილა!..

წუთით შეკვებით და სამარადისოდ კი დავშორდით ერთმანეთს.

ვინ იცის, რამდენჯერ იყიელა მას შემდეგ მამალმა!

ხოლო ხსოვნა კი ჯერ ისევ ცოცხალია: ცხუნარე ქვიშაზე ვისხედით, მკლე პალ-
მების ქვეშ, მლოცველთა ხელებივით რომ გაუწვდიათ ჩხარი ფოთლები. იგი
ცას შესტკეოდა, მე კი მის თვალებს, ცასავით ვრცელსა და გამოუცნობს.

ვისხედით და ვსდუმდით.

სადაც შორს, მინარეთის წვერვალზე ისმოდა გულამოსკენილი ძახილი დიდი
ალლაჰის სადიდებლად. ხოლო ჩვენს გვერდით ტანწერწეტა შედრევენი ოდნავ
გასაგონად ლოცულობდა წინწყლების კრიალოსანზე.

ესდუმდით და თითქო ველოდით...
ჩვენც არ ვიცოდით, ვის ან რას.

გამოთხოვების უამრ იყო უკანასკნელი.

როდესაც აენთნენ ვარსკვლავები, ლეილამ თვალი მიწას მიაპყრო და ასე დაიწყო:
„დიდი ხანია მას შემდგომ... თოვლიან დემავენდს გარდა არაფერ არის ამ ამ-
ბის მომწერე. შორს, ქაშანის წყეულ სახანოში, სადაც ვარდს სწამლავს ასპიდის
გესლი, სცხოვრობდა თურმე დიდი ქადაგი. ნიზამს ეძახდნენ. დავრიში იყო და
მონა ლეთისა. უბიწოება ჰქონდა ალთქმული. ამიტომ ქალსა და ლეინოს ერიდე-
ბოდა, რადგან ორივეს ერთი წყარო აქვს: უშირეტი ვენება. სოფლიდან სოფელს
გადადიოდა თვისი ებანით და ლეთის განგებას ამცნობდა ხალხსა. თაფლი და
ლეინო ვის მოსწყურებია ისე, როგორც მისი სიტყვა.

ღეთიური იყო.

ბევრს უყვარდა რგი. მას კი—არაფერ. მარტო იყო.

ერთხელ, მზის გადახრისას შეხვდა მას მშვენიერი ჰარილე, რჩეული ქაშანის
ასულთა შორის. ქადაგი თურმე აუზს დაეყრდნო წყლის დასაღვევად, მაგრამ
ვერ დასწვდა. ჰარილემ აავსო თვისი ჭურჭელი და მიაწოდა. მგზავრმა დალია
და ჭურჭელი იქვე, მის ფერხთა წინაშე სიპს დაახეთქა. განცივდრდა ჰარილე.
ხოლო ქადაგმა თვისი ყავარჯენი მოიმარჯვა და გზას გაუდგა...

მას შემდეგ ჰარილე უნებურად ესტუმრებოდა ხოლმე იმ აუზს, მაგრამ უცნაური
მგზავრი აღარსად სჩანდა. მას თვისი საეალი ჰქონდა. ელოდა ჰარილე და
სწუხდა. ვავიდა ხანი. აუზი დაშრა. მგზავრი კი ისევ განავრძობდა თავის გზას.
მაშინ ჰარილემ დასწყევლა თვისი გაჩენა. გამოსკენა ფუთა და მიჰყვა მის
კვალს...

უღაბნოის მხურვალე ქვიშამ დაჰსერა მისი რბილი ფეხები. მრისხანე ჰამსინმა
დაუშთო სათუთი თვალის გუგანი. ასპიდთა და მორიელთა დაჰკესლეს ტანი
მისი ლალად ნაზარდი.

მაგრამ სული მისი მხოლოდ ნიზამს უხმობდა.

და აჰა, მსოფლიოს დიდს გზაჯვარედინზე კვალად იხილა იგი: ლონემიხილი
დაყრდნობოდა დამშრალ რუს და ობმოკიდებულ გუბებს წვეთობით სრუტაჲდა.
ჰარილემ მუხლი მოიყარა მის წინაშე და შესთხოვა:

— სასურველო, მიიღე ჩემი სასმელი!

განცვიფრდა ბრძენი.

— ჭურჭელი რომ არა გაქვს?

მაშინ ჰარილემ გაიპო ფიქალის მკერდი, ბუდიანად ამოიღო სიყვარულით აფარ-
თქალეზული გული და გაუწოდა:

— ჰა, დაეწაფე!

რა წამს ვაემა ტუჩი შეახო, მყის გული უცხო ლარნაკად იქცა და შიგ ბრო-
ლის ნალესად აღივლივდა მწუთხე სასმელი.

იგი ცრემლი იყო, ჰარილეს ცრემლი, მარტობაში რომ ჰღვრიდა ხოლმე მის
მომლოდინე.

ქადაგმა წყურვილი მოიკლა და კვლავ გაუდგა თავის დაუსრულებელ გზას...

მას შემდგომ ქალი უფულოდ დაშთა, ხოლო მოუკვლელი წყურვილით გახეღე-
ბული ვაეი მარად ეძიებს მას, რაც ოდესმე საკუთარის ხელით დაუმსხვრევია.

იპოვის განა?..“

თვალღია შუადღე.

ს. აბაშელი.

დაგვიანებული რითმა

როცა, კაბუკი, შენს ოქროს თმას ნზეს ვადარებდი,
როცა შენს სახეს მე ოცნებით დავატარებდი;
როს ჩემი სული შენი სულის ბქეს დაჰკიოდა
და ჩემს სიმღერას ზამზახი და ვარდი სცვიოდა,—
შენი სურვილი ჩემს ოცნებას ეურჩებოდა,
და ჩემი გრძნობა უაუქცეულ ლოცვად რჩებოდა.

ახლა, როდესაც ცრემლით დავსწვი შენი სახელი,
სარკე გავტეხე შენი სახის გამომსახველი,
და არც ცეცხლი მაქვს სიყვარულის სამსხვერპლოსთვისა,—
მოულოდნელად გავიგინე გამოძახილი
შენს ყრუ ღუმელში დამარხული ჩემი ლოცვისა.

მაგრამ რომ კიდევ დაფერფლილი აღმეგზნოს ვენება,
მკედრებით აღდგომით ჩემი გრძნობა, ვიცი, თვით იენებს:—
შავ მოგონებად დააწეება აწმყოს წარსული,
ყვავილს ვერ გაშლის შზე ზამთრისა სხივ-გაძარცული,
ლოდ-ქვეშ ნამყოფი სიყვარული ვერ გაიციენებს...
ახლა ვით ქალი მგლოვიარე ჩემი ოცნება
საფლავის ქვაზე თავდახრილი ჩუმად ქვითინებს.

ცრემლით აივსო ჩემი გული და დაზიანდა.
გრძნობა მოსწამლა და დაშრიტა მწარე ნალველმა.
შავი ჩაიკვა ჩემმა თვალმა, შენმა მნახველმა, —
მე ჩემს ხსოვნაში შენს აჩრდილსაც შავი ჩავაცვი
და ფრთა-მოტეხილს ჩემს გულისთქმას შხამი შევასვი.
როგორც ტირიფი, შემოსილი მტირალ რტოებით,
დიღხანს ვტიროდი მე საფლავთან განმარტოებით,
დიღხანს ვასმევდი სულის ნალველს მტირალ სტრიქონებს,
დიღხანს ვუმღერე სონეტები მკენარ იის კონებს,
დიღხანს ვუცადე ტრფობის გვირგვინს სხივ დაფრქვეულსა,
მაგრამ, ხომ ხედავ, შენს სიყვარულს უცბად წვეულსა,
როგორც ამ რითმას, მეტისმეტად დააგვიანდა.

II. კლუზიკა.

ურმული

ამონასჯეა მთასრობიდან.

.....
შორიდან სიმღერა მოესმათ.

ეს სიმღერა ურმული იყო.

მაგრამ არ ვიცი, მკითხველო, გაგიგონია-კი როდისმე ურმული ზაფხულის მთვარიან ღამეში? თუ არ გაგიგონია,—მაშ ნუ დამემდურები, ვინიცობაა ჩემმა აღწერამ ვერ დაგაკმაყოფილოს. აქ, იქნება, თვით გენიოსსაც უმტყუნოს კალამმა და მე,—ერთი მორიგი მჯღაბნელი,—სათვალაუში რა ჩასაგდები ვარ?!

ურმულის მიერ ადამიანის სულსა და გულზედ დაჩნეული შთაბეჭდილება სხვადასხვა გვარია. ის, ვინც არ იცის ჩვენი ხალხის ყოფა-ცხოვრება, მისი ყოველწიტიერი ტანჯვა-ვაება წარსულშია და აწმყოშიც, გამუდმებული ბრძოლა ბუნებისა და ცხოვრების მრავალ-ფეროვან მოვლენასთან, იქნება არც-კი მოიხიბლოს ამ თავისებურის ჰანგის მეტყველებით... არც ის გამიკვირდება, რომ მან სთქვას კიდევ:—ეგ თქვენი ურმული მხოლოდ უხეშ სმენას თუ დაატკობსო. შეიძლება, არცა სტყუოდეს... კაცია და გუნება... მაგრამ ჭეშმარიტი ქართველი მაშინათვე იგრძნობს, რომ ურმულში ჩაგრებილია, ჩაქსოვილია სული და გული ქართველის ერისა. და ის კი, რაც გამოსთქვამს საიდუმლოებას ერის გულის-პასუხისას, სულთა-ძერისას,—მე მგონია, და შენც დამეთანხმები, რომ მარტო უხეშ სმენას როდი უნდა ატკობდეს.

არის ისეთი სიმღერა, რომელსაც თვით ხელოვნების დიდებული ქურუმიც-კი ვერ დასძლევს, ვერ აართმევს ალლოს და ვერ მოუძენის იმ აერს, რომელიც ჰხიბლავს ხოლმე მსმენელს. მაგრამ ხშირად მოხდება, რომ ამავე სიმღერას ერთი უბრალო ადამიანი რომელმაც არც-კი იცის, არსებობს თუ არა ქვეყნად სიმღერის წესი და რიგი, ისეთის გრძნობით განმსჭვალავს, ისეთის მაღლით აღავსებს, რომ განცვიფრებას ეძლევი.

ურმული ერთი ამ სიმღერათაგანია.

რამდენჯერმე გამიგონია იგი ნამდვილ მომღერალისაგან და უბრალო გლეხკაცისაგანაც. და არასდროს მომღერალს არ აღუძრავს ჩემს არსებაში ის უცნაური,—თან ნეტარი, თანაც მწარე,—სევდიანი გრძნობა, რომელსაც ყოველთვის ამიშლიდა ხოლმე უბრალო ადამიანის სადა, მაგრამ მუდამ კილოიანი ლულუნი.

ან, იქნება, ამას მიზეზი იყო ხოლმე ურმის გულგამაწვრილებელი პრიალი, ხარკამეჩის დარბაისლური ფეხის ბაკუნი, მეურმე თავისის სახრის ტკაცუნით და შოლტის ტყლაშუნით და მთვარიანი ღამე, ყოველივე ეს ერთად შეთანხმებული, ვით ბუნებრივი აკომპანიმენტი ჰანგისა,—რომელსაც მოკლებულია მომღერალი... და რადგანაც ახლა მე და შენ, მკითხველო, სწორედ ასეთი გარემოება ხელს გვიწყობს, მოუსმინოთ მეურმეს მისი სიმღერა.

მკითხველო, შენს ცხოვრებაში. ხშირად თუ არა, ერთხელ მაინც ალბად შეგხვედრია სევდით აღსავსე თვალეები. შეიძლება, ამ თვალეების პატრონი გაჩუმებული იყოს, უმოძრაო, მაგრამ, სამაგიეროდ, მისი თვალეები მაინც მეტყველებს, მეტყველებს... სევდას... ან იქნება, იგი იცინოდეს კიდევ, მხიარულბდეს, კეკლუცობდეს... თვალეები მაინც მეტყველებს, მეტყველებს... ისევ იმავე სევდას... სევდა ამ თვალეებისათვის განუშორებელი შინაარსია, ბუნებრივი, უცვლელი... მოხდება ხოლმე, რომ ამ თვალეების იერი თითქოს უცბად ფერს იცვლის... მაგრამ, რომ დააკვირდე, ადვილად შეატყობ, რომ იცვალა თვალეების იერი-კი არა, არამედ—იერი სევდისა. აქამდის სევდა თხლად იყო მოდებული თვალეებში, ახლა უფრო გახშირდა ღრუბელივით, ჩატბორდა აზვირთებულ მორევივით და აქა-იქ სიღრმეში თითქოს ცრემლმა იწყო ციალი.

თუ ერთი-და-ერთი ჩაუკვირდი ამ თვალების მეტყველებას,—სამუდამოდ სამა-
ხსოვროდ დაგრჩება, თავის დღეში არ დაგავიწყდება, როგორადაც რომელიმე
დიადი აზრი, იდეა...

რომ შესაძლებელი იყოს, ხმას, ჰანგს ხორცი შეასხა და ხედვისათვის საჩინარი
ჰყო, მაშინ ურმული სწორედ იმ სევდიო აღსავსე თვალებად განხორციელდე-
ბოდა. ხმა-შეკიდებულ ამოძახილში, თუ დაბლა დამდოვრებულ ფარდებში გა-
ნუწყვეტელი სევდა გაისმოდა, ხან მშფოთავი, ცეცხლივით მწვაფი, ხან მინე-
ლებული, მიბნედილი, ვით ბინდ-ბუნდი მწუხრისა.

როგორადაც ის სევდით მოცული თვალები არავის და არაფერს არ უჩიოდა,
სწორედ, იმის დაკვალად, ურმულიც არავის ჰყვედრიდა, არავის ამხელდა. თვა-
ლებშიც და ურმულშიაც თანასწორის ძლიერებით გამოითქმოდა რალაც ბედის-
წირითი კაეშანი, თითქოს ეს კაეშანი მხატვარი ყოფილიყოს და თვისის ხელით
ეხატოს თავისივე სახება—ერთს შემთხვევაში თვალების მეტყველებით და მეო-
რე შემთხვევაში—ჰანგთა ალგზნებით.

ასეთი იყო ურმული,—ეს სიმღერა სევდა-კაეშნისა.

სივრცეს მეურმის ხმა თამამად აპობდა, რადგანაც ირგვლივ მყუდროება იყო
გამეფებული და გზად სხვა არავითარი დამაბრკოლებელი ხმაურობა არ ელო-
ბებოდა. ჰაერი თრთოდა, ირყეოდა ხმის ნაფარდზე, თითქოს შიგ სხივი-რამ
შეიჭრა და იქაურობა მთლად ააბზინაო. მეურმე მქახედ როდი მღეროდა.—ურ-
მულს სიმჟახე, სიმძლავრე არ უხდება. ურმული ნიაყივით სათუთი ჰანგია, ჰა-
წია, მაგრამ მრავალ-გრეხილოვანი. ჰანგის სხვა-და-სხვა ფარდა ზესკნელ-ქვესკ-
ნელსა ჰვავს და ამ ორ კიდეთა შორის მრავალი მიხვეულ-მოხვეული საფეხურია,
რომლებზედაც ხმა გველურის კლაკნით და რხევით ჩადის და ამოღის...

ქ. მკაყვილი.

იცი რა?

იცი რა?
მიძირა
სიყვარულის ზოვამ.
მაგრამ რა!
მოჰპარა
შენი თავი სხვამ!!
მას უმზერ
მას უმღერ
შენ სიმღერას ჩემს!...
ენებით ის
გიცქერის,
სულში ლახვარს მცემს!
რით გამკობს?..
რით გატკობს?..
მიგინევს ღმერთად?
შენ თუ ის
ვინ სტუის?
ოროვე ერთად??...
ახ, გულსა,
დაგულსა—
ახრჩობს იქვის ფხა!
რა ვქნა, რა?
ტყვია გკრა?!..
შეერთი?... ხა-ხა-ხა!!..

პატივს მიაგნოთ მწიგნობარს.

ქალს ჩაქენილ თვალთ

რად სხვანაირობს შენი ცქერა და რად ნაწვალებს?
გული, პირბადით დაბინდული, მე მენავსება;
იღუმალ თრთოლვით მე ვუცქერი შენს ცისფერ თვალებს,
— მაშინებს მუდამ საკვირველი მათი მსგავსება.
და ამ ორ თვალში რომელია ყალბი, მართალი,
ჩემმა ოცნებამ ვერასოდეს ვერ გაარჩია!
არ გიყვარს მთვარე — ვარსკვლავების ნაზი სარდალი,
არ გიყვარს ღამე — სასიკვდილო შავი არშია.
შენ თვალს ჩაქენილს მზის სხივებში გაათობ, ალბათ,
გედის პროფილთ დაიმონებ ბევრ მამაკაცებს.
ო, რა უცხოა შენი თვალი, მზიბლავი ყალბათ,
ნეტავი იმას, ვინც ამ თვალზე ნაზათ გაკოცებს!
თვალის მაგივრად შენ ძვირფას ქვას მუდამ ატარებ,
რომ მე ყოველთვის ვიოცნებო ხელოვნურ თვალზე;
შეშლილ ქალაქის ავზორციან სფინქსს შეგადარებ,
და გული ლექსში ატირდება თავის ფრიალზე!
შენ როცა გძინავს, გაღებულნი გაქვს თვალი ერთი,
მაგრამ მე მაშინ... მე არა ვარ შენს სარეცელზე,
და მე არ ვიცი შენი ცრემლი, ხმა გასაღმერთი,
მხოლოდ სიზმარში ვეამბორე ბეჭედს შენს ხელზე!
მე არ მაგიჟებს შავგვრემანი შენი ღლიავი,
და კლაღიშებით მოთენთილი, წერილი თითები,
მე მათობს, მათობს გამოუცნობ თვალთა ნიავე,
მაგრამ ყოველთვის მედიდურათ მომერიდები!
რა რიგ მწყურია მარგალიტი, თვალში რომ ბრწყინავს,
ო, როგორ მინდა შენს წამწამებს შევეხო კბილით!
ეგ შენი თვალი დაუნდობი გულს გამიყინავს,
ეგ შენი თვალი იამაყებს ჩემი ტკივილით!

სანდრო პანძილი.

PRELUDE

მე მოვედი ამა სოფლად უცნაურად მოხიბლული:
თვალს არ უყვარს ბაღის ვარდი, გულს არ მიკლავს ტყის ბუღბუღი...

ქვის და რკინის საზანდარი, გავცქერ ქვეყნის ტლანქ სიმუნჯეს,
ტრაგედიას ხუმრობად ვქმნი, ცრემლით ვამკობ სიოხუნჯეს...

მე მწამს: სიტყვა თლილი ღოდის, გრძობა — მზისფერ ცეცხლისთანა,
კაცს და მგელსა ერთნაირათ ჰქმნის ღმერთი და ჰქმნის სატანა...

მე მოვედი ამა სოფლად, უცნაურად მოხიბლული...
მე დავგლიჯე ბაღის ვარდი, დავადუმე ტყის ბუღბუღი.

ნაკიანის დამღვეი.

აპოლო იაშვილი.

სევდიანი ზურმუხტი

ნობთა ყვავილებს გადაესხა ოქროს სასხური,
მაგრამ დედოფალს ჯერ არ სძინავს და თეთრად ელის,
პირამიდებში გაიფანტა ნისლი სიბნელის,
და კიდევ ერთხელ მოშვილდაობს მეფის მსახური,
დღეს სხვანაირი: ფერწასული და უსახური.
მოჰქრიან ხმები საშინელი გასაგონები:
„მოგვიკლეს მეფე“. და ატირდენ ბნელი მონები,
დარბაზში კრძალვით შეასვენეს მბრძანებლის რახტი,
ღამისფერ ფარჩით შეიმოსა ფიროუზის ტახტი.

ღრმა ღამეებში, თეთრ ლანდივით შესახედარი
სწუხს დედოფალი: დაფანტულა ფიჭვი მრავალი;
საზღვრების იქით იხედება მისი მხედარი,
მაგრამ არ იცის ნათელი გზა იქ წასავალი.
და მძინარ დარბაზს თითქო ნაზად მიეპარება,
სანთლას ფერ ლოცვით აჩქარებას მეფეს პირდება,
მაგრამ ჩქარი მზე შორეულ ლანდს მიეფარება,
და დაღალული მეოცნება კვლავ ატირდება.

აღმოსავლეთის ძვირფასი ქვა, თეთრი მადონა
დილით ირთვება ელვარებით და სიძვირფასით;
მაგრამ იჩოქებს დედოფლის წინ ასულიმონა,
ფრთხილად აგროვებს ზურმუხტის ცვრებს იისფერ თასით.
და ყოველ ღამის, ამ ცრემლებში პირდაბანილი
კრძალვით შეხვედრა ჩუმ დედოფალს მტად უხდება.
და როცა მოვა სურნელება მზით მოტანილი
ემჩნევა სახეს საკვირველი გაზურმუხტება.

საზღვრების იქით ნათელი გზა არ ინახება
რაც უნდა ბევრი ღამეები ცრემლებით სთვალო!
ძველ სიმღერებში შენი მუდამ წმინდა სახება,
თეთრ პილიგრიმებს შენახული აქვს დედოფალო!
როცა არაბი ჰფანტავს სილას აელვარებულს,
იგონებს როგორ ლოცულობდი და როგორ სწუხდი,
და იმ სიმღერას მარად ახალს და შეყვარებულს,
პირამიდებში სევდიანი,—ჰქეია,—ზურმუხტი.

ლომ ქიჩილი.

ქება გაზაფხულისა

— გამარჯობა!.. გამარჯობა, გაზაფხულო!!

აჰა, შენი პირველი გამოხედვა.—იგი მცენარეთ აკოკრებს!! აჰა, შენი ბუნება!..
იგი ქალწულობის წიაღისებრ უმანკოა და უცოდველი!! აჰა, ჰაერიცა!.. იგი
სუნთქვავა შენი მსუბუქი და წმინდა!!

— გამარჯობა!!

უმანკო ხარ, ვით უსაკო ასული! ბაგენი შენნი—მიხაკის წითელი ფოთოლონი,

და ლაწენი შენნი—გასაშლელ ვარდის მკროთომარებანი!.. კბილნი შენნი—შრო-
შანის ძივები, და თვალნი შენნი—უჩინარი ენება!!

ჯერ უმტკენოა მკერდი შენი და სწორი, ვით ზედაპირი დილის წყნარი ზღვისა,
რომელიც დუდილის ზეირთების, ენების მთების, მოლოდინშია და მუცელი შე-
ნი შეუნძრეველი კვირტი, სიმწრისა და სიტკბოების უცოდინარი!

— მოვედ!.. მოვედ, მშვენიერო და სატრფოო, რათა გიხილო საესებით და
შეგიყვარო, რამეთუ ცხოვრება ხარ!!

— მოვედ!.. მოვედ, მშვენიერო და სატრფოო, რათა გეამბორო და გავიხარო,
რამეთუ ცხოვრება ხარ და მსურხარ!!

— აჰა, მოსულხარ, დაასაკებული, აღესილი!!

ვით გაშლილი ვარდი ყნოსვად, ისე ლაწენი შენნი კოცნად მიწვევენ! . თვალნი
შენნი ენების ცეცხლს მათრქევენ, და სურვილი შენი ცხადია!!

შენი მკერდის ზღვის ზედაპირი მთებს გაუპია, შენის სრულასაკობის ძუძუთ,
რომელნიც ქარვასლანი არიან ნეტარების, და ტანი შენი—სიყვარულის ღვინის
შადრეგანია!

— აჰა, მე,—ქარვასლასა თანა შენსა, რამეთუ მუნ სდის მდინარე წარუვალო-
ბის, და მსურს ვიხილო წყარო მისი!.. შენის სიყვარულის ღვინის შადრეგანს
დაეწაფვი მწყურვალ მისი და დავითვრები, რამეთუ მწყურია სიცოცხლე, და
ღვინო შენი—მომნიჭებელი მისი!!

— ამბორმყავ და მასვი თაფლი შენის პირისა!! ამბორმყავ და შთამბერე სუნ-
თქვა შენის მკერდისა. რამეთუ თაფლი შენი—ცხოვრებაა, და სუნთქვა შენი—
უკვდაება!!

ზამთრით ვარ მოწყულ, და სული ჩემი შფოთვის ცეცხლზე იწვის. რამეთუ
ვისმინე ხმა სიკვდილისა ამ ზამთარ და ვიგრძენი, ვითარ შემეხო ფრთე უკუ-
ნეთის!!

— სასო ჩემი—შენი ამბორი! სიცოცხლე ჩემი—შენი ღვინო, და სუნთქვა შენი—
უკვდაება ჩემი!!

— აჰა, მასმინე ხმა შენი, სატრფოო და მშვენიერო!.. მასმინე ხმა შენი და
აღმოშალე სმენისაგან ჩემისა ხმა იგი სიკვდილის, რამეთუ არ დამკვიდრებულა
სიბრძნე სულსა შინა ჩემსა და შიში მიპყრობს მე!

— ხმა შენი—საამო, ტკბილ და სასურველ!.. ხმა სიკვდილისა—საშინელ და
ტყვედმქნელ!

. . . მე—წყულელი ტანსა შენსა ზედა. და სიმქნარე გაზაფხულობისა შენის!
მე—კერძობა გარეშე შენის მთლიანობისა!.. მე—კენესა და ყვირილი გარეშე
შენის სიმფონიისა! რამეთუ სიკვდილი მახლავს მე და სახე ჩემი აულორძინებ-
ლად წარმავეალია!

— სახე შენი—მრავლობა და უკვდაება!.. სახე შენი—მსოფლიო და უსამანობა!

— შეგიყვარე შენ, რამეთუ სრულება ხარ, და სულსა ჩემსა სწყურხარ!

— მოვედ და ამბორმყავ!.. მოვედ და შემეყვარე!.. რამეთუ ამბორი შენი—
დათურგანაა სიკვდილის, და სიყვარული შენი - ხსნა ჩემი!!

— აჰა, ტკბილია თაფლი შენის პირისა!.. მათრობელია ღვინო შენის ტანისა,
და გამკურნებელი—შადრეგანი სიცოცხლის ეშხისას შენი!!

მოდრი ბეზაჟა.

ქართველი ქალი

ოსმალელმა ქართველ ქალსა შემოჰფიცა სიყვარული,
ჰკადრა---„ტურფავ, ცეცხლის აღსა შენ მიეცი ჩემი გული;
დამეკარგა სულ იმედი, ცრემლიც ბევრი დამედინა,
მოწმად მომყავს მუჰამედი მისი მექა და მედინა!“ —

რუსმა ჰკადრა: „ფრთხილად ქალო, ურჯულომ არ შეგაცდინოს,
მასში რაა სატრფიალო, ჰქეიფობს და არ სევამს ლვინოს!
შენს სიტურფავს, გულის ძეგრას, დააფასებს იგი განა?
შენც დაგაჰკნობს, ვარდის ფერას, მის უმზეო ჰარამხანა.
ტურფავ, ჰნახე ჩემი მხარე, ჰნახე როგორ მიიშლება
მის სივრცეზე მოელვარე დასავლეთის მონათება;
ამ შუქითა მოხიბლული შენც გახდები ბედნიერი,
ქალო, ჩვენ გვაქვს ერთი რჯული, ერთიც უნდა გეჰონდეს ჰერი“ —

ქალმა ბრძანა: „დამეხსენით, ორთავესა გიცნობთ კარკათ;
ნდობა წმინდა, სავსე ლხენით, ორთავესა დაგეკარგათ;
ჯერ არ მახსოვს აქამდინა დღე უღრუბლო, უბურუსო,---
არც მექა მწამს, არც მედინა და არც შენი ფიცი, რუსო...“

ნ. ლორთქიფანიძე.

გული

მოკვდა.

დის ნაზს ხელს არ გაუსწორებია სასთუმალი; იღუმალის მწუხარებით არ შე-
მოუხედავს ავადმყოფის ოთახში სატრფოს თვლებს; ნაცნობებს არ მოუკითხავთ;
უკანასკნელ წამს შენდობა არ მიუღია იმ მშვიდ, წყნარ ადამიანისაგან, რომ-
ლის ძალა აღარ სწამდა, მაგრამ დამამშვიდებელი სიტყვების მისგან გაგონება
მინც უნდოდა; დედას არ დაუყრია ცხარე ცრემლები.

მოკვდა უცხოეთში.

—ათასი სნეულებით იყო ავით; არავითარმა წამალმა არ იმოქმედა: იმართლებდა
თავს ამხანაგთა წინაშე ექიმში:

ცხედარი გასკრეს.

პროფესორმა ხელები ჩამოუშვა და გაკვირებულმა წამოიძახა:

შეხედეთ, ბატონებო, ეს რა ამბავია?!

ერთმანეთს შესცქეროდნენ.

ბატონებო, გული, გული სადღაა?

გულის მაგიერ ფერფლი და დარჩენილიყო.

დღეებით გაგებულ უბედურებისაგან თავზარდაცემული დედა შევიდა საყვარე-
ლი შვილის ობლათ დატოვებულ ოთახში. ჰქვითინებდა: ასე გამოიმეტე ჰერივი
ოხერი? სადაა შენი კარგი გული, ამდენის ვაით და უით რომ ჩაგიდგი სა-
გულეში?

კედლიდან პატარა რუქამ გასცა პასუხი:

მე დავაჰკენე!

მე დავწვი! — გახმაურდა სურათი მაგიდაზე.

სიტყვები არავის გაუგონია.

მარიკან.

გულის ნამცეცი

გახსოვს, ერთხელ სიომ ჩანგი წამოანთო ასაქლერად;
გახსოვს, ფოთლებს სისხლის ლაქა წაცაეცხო წინწყლის ფერად;
გახსოვს, წყაროს ქიმ-ნაპირი ისე იყო დახავსული,
ვით ჩემს ლექსში იღუმალად მომწყვდეული შენი სული.
ვკენჭაობდით, გახსოვს, ორნი ვცელქაობდით, ვნავარდობით,
აწმყოს ვკვრეტდით ღიმილითა და წარსულზედ არ ვდარდობდით
ვიგონებდით ძველ მეგობრებს, ვოცნებობდით მომავალზე
და ცრემლები სიცილისა ძეწყვაობდნენ ლამაზ თვალზე.
ამ დროს უცბად ბაღს ესტუმრე და გამშორდი ისე ხელად,
რომ მე სიტყვაც ვერ გითხარი ხეაშიადის გასამხელად,
აკონილი ყვავილების რამდენიმე სტრიქონ-ბწყარი
გადმომეცი! და შეილივით მკერდში ფრთხილად ჩაეიკარი.
დრო გავიდა. თურმე იმ ვარდს შენ რომ გულით მომიძღვენი,
თან გამოჰყვა შენი გულის ანამცეცი, ანაფუქვენი,
და მას აქეთ იმ ვარდის ცვარს ჩემი გული ხარბად იშრობს—
ის ღიმილობს ჩემს ტუჩებზე და თვალებშიც იგი გიშრობს.
შენი გულის ნამცეცები,—შენი ტრფობის სავენახე,—
გადავმალე გულის სკივრში, გულის სკივრში შევიანახე.
მას ევლება ჩემი ფიქრი, ჩემი ლექსი, ჩემი ენება,—
ნუ მეძალვით! მე არ ძალმიძს ამ ნობათის დანებება;
შენ კი, ჩემო მეგობარო, რაც მომიძღვენ სამახსოვროდ:
გსურს წამართო და მე, მეფე, კვლავ გაძხადო სამათხოვროდ?
ო, ნუ იზავ შეუძლებელს, მე ისედაც დაფრჩი ობლად,
მე ისედაც არვინ მივის სიყვარულის თანამგრძნობლად.—
მე მაცოცხლებს ჩენი ტრფობა, მე მაცოცხლებს ტრფობა ჩენი,—
შენ რა იცი რა განძია ვარდი შენგან მონამძღვენი?..

ეკლავი ლაქიანი.

ნასხვისარი—გაჩემებურებული

მიყვარს სურნელება ძველის გამომდგარის ღვინისა, გაბოლება კარგი თამბაქოსი,
სპარსულ ხალიჩის უცხო რამ სახეები, სისალუქე აბრეშუმის ქსოვილისა, ცის
ტატნობის სხვადასხვა ფერობა, ზღვის ბუტბუტი, ჩურჩული ტყისა, სიმწვანე
მინდვრისა და მიუვალ მთათა ვერცხლით მოქედლილი მუზარადი. მიყვარს ჭკვიან-
ნი, გულის ტკივილით დაწერილი წიგნი, ლამაზი ქალები, თეატრი, ყვავილები
და ბავშვები.

მაგრამ მხოლოდ ამისთვის არ მიყვარს ცხოვრება.

არც იმისათვის, რომ მას თან ახლავს კეთილი და ბოროტი, მშვენიერება და
სიმახინჯე, უფსკრული და მწვერვალი, სიმდიდრე და სიღარიბე.

არა ამისთვის!

მიყვარს მისთვის, რომ ცხოვრება დაუცხრომელი და ბრძენი შემოქმედია.

მიყვარს მისთვის, რომ იგი ეძიებს და მიისწრაფვის, ჰქმნის კანონებს და არ-
ღვეს მათ, ანგრევს და აშენებს.

მიყვარს მისი დაუდგრომელი სული, მისი მუდამი ცვალებადობა, მარადიული
შემოქმედება...

და თუ მე სულელი ვარ, სხვებზე ჭკვიანი მაინცა ვარ; თუ ღარიბი ვარ, მაინც
უმდიდრესი ვარ სხვებზე; თუ მახინჯი ვარ, სხვებზე მშვენიერი ვარ მაინც; თუ
უბედური ვარ, მაინცა ვარ სხვებზე ბედნიერი.

მის. პოქორიანი.

ალექსის ბალი

არაბული სიმღერები X საუკუნეში

ეს ლექსები დაწერილია არაბებისაგან ესპანიაში მეთექვსმეტე საუკუნეში, ნაპოვნი ტომბუქტუსი ძველი სანკორის უნივერსიტეტის არქივში.

ხუთი საუკუნის წინედ, ვიდრე ტუარეგები დაარბევდნენ ტომბუქტუსს, ეს მხარე ცენტრი იყო მთელი ისლამის გონებრივ და მრეწველობის განვითარებისა. როდესაც არაბები განდევნეს ესპანიიდან, ბევრი სწავლული გადასახლდა ტომბუქტუსში. მაგრამ ესლა ამ ქალაქის მხოლოდ ნანგრევები დარჩა და დიდებული სანკორის უნივერსიტეტი მეჩეთად გადაუქცევიათ, რომელშიაც მსახურობს მარაბუტი. ის გულმოდგინეთ ინახავს წიგნებს, რომლის უმეტესი ნაწილი ინტერესს მოკლებულია. ერთმა ფრანგმა მკვლევარმა დაითანხვა მარაბუტი რომ ერეგებინა მისთვის არქივი, სადაც იპოვნა პერგამენტი, რომელზედაც წმინდა არაბულ ენაზედ დაწერილია ეს ლექსები — „კასიდას“ და რომლის გადმოწერის ნებართვაც მიიღო:

1. მოთმინება.

როდესაც გესაუბრებოდი, შენს კალთაზე მაგნოლიის ყვავილის ჩრდილი დაეცა. ის ისეთი მძიმე იყო, რომ შესწყვიტე ჩემი ყურისგდება და რწვევა დაუწყე იმ ჩრდილს, როგორც შეგეძლო რწვევა ჩენი სიყვარულის შეილისა, თუ ოდესმე აღსრულდებოდა ჩენი სიყვარული.

2. მოზანავე.

წარბები მაღლა აგეწია და ბაგე გაშლილი გადასცქეროდი მდინარეს, რომელსაც ნიქონდა შენი ტანთსაცმელი. ამ დროს ნაპირზე მივდიოდი და გადმოგძახე:

— სალამი, ბაკილის ქალო! ცა გწყალობდეს ბედნიერებით.

— რა ბედნიერება! ჰხედავ! წყალს მიაქვს ჩემი ტანთსაცმელი.

მაგრამ მგოსანს ყოველთვის მზათ აქვს მოსწრებული პასუხი და მე ვითხარ:

— იყავ ბედნიერ, ბაკილის ქალო! შენი სიყმაწვილეთ იმ ტანთსაცმელს წააგავს, რომელიც მიაქვს ნიაღვარს. დღითი დღე ის თანდათან შორს მიდის და ვერავის ხელი ვერ დაიჭერს მას. ნუ უტკერ! ნუ! ნიაღვარს. მოდი ჩემთან ჩრდილში და მე დაგფარავ კოცნის ტანთსაცმელში.

3. ბრძოლა.

სიყვარულის სიტყვები ტუჩზე გაიყინენ და ჩამოვარდა მკვდარი სიჩუმე. ასე სდუმს ორ მოპირდაპირეთა საბრძოლველად გამზადებული ბანაკი.

დაიწყა ბრძოლა, ბრძოლა სიყვარულისა. მე თავდავიწყებით მივეცი მას.

ჩენი კოცნის ხმა გაისმოდა ვით ხმალთა წკრიალი, ჩენი სუნთქვა წააგავდა დაჭრილთა ოხვრას, და ჩენი ძარღვების სისხლის ტკრციალი გაქანებულ ეტლის ხრიალსა...

ვით დახეული დროშა გადაგისროლე შორს! შორს!..

4. ხანჯლები.

ისინი ბრძოლის მზის სხივებში ბრწყინავენ, ისინი სისხლში მოსვრილ მკვლელის ხელშია და სიყვარულის სახის გამომეტყველებაში.

5. სიბრძნე.

ის ფერ აბრეშუმით დაწვა სილაზე მისი ჩრდილი.

— შეჩერდი!

ვევედრებოდი მას.

— მომეცი ნება, რა გენაღვლება ვკოცნო მე იმ აბრეშუმს?

— ეს განა მხოლოდ ჩრდილი არ არის დედაკაცის?

— დიალ! ეს ჩრდილია იმ დედაკაცის, რომელიც მიყვარს, მაგრამ არ ძალ-
მიძს ვაკოცო მის ტუჩებს. ნება დამართე სილაზე ვკოცნო მისი ჩრდილი. ჰხედავ,
ის ვენებით როგორ თრთის?

— ჩემი ტუჩები ამ სილაზე მხურვალეა და რად უნდა ჰკოცნო სილას? მაკოცე
ტუჩებში საყვარელო.

უკოცნელად გავშორდი, რადგან მისი ტუჩები ჩემში აღარ იწვევენ კოცნის
სურვილს.

6. სასოწარკვეთილება.

ჩემი გული გსურს? აღარა მაქვს ის?

შენ თვითონ იცი ვინც წარიტაცა.

ჩემი სული გსურს? აღარა მაქვს!

სიკვდილის შავი ანგელოზი გეტყვის სად არის ის.

ჰა, ოთხი ხანჯალი, შენს კარებზე მით მიმაჩხებ, მხოლოდ მომეცი უფლება ვსთქ-
ვა: „მიყვარხარ!“

— თუ სიკვდილი გსურს, რაღად მინდა შენი სიყვარული?

— შენ შეჭმნი მისგან უმწიკვლო კოცნას და მიუძღენი ჩემს გაციებულ გვამს.

7. ყელსაბამი.

შენ გაუგზავნე ყელსაბამი ზეინაბს? რა თქმა უნდა გაეხარდება, მაგრამ ყელს
გაუციებს მარგალიტის მძივები.

მეცა მყავს ქალწული, რომელიც დარჩა იქ მზის სამეფოში. განშორების დროს
დავკიდე მას ყელსაბამი ჩემი კოცნისა და ყოველი მარგალიტი მისი იყო ჩემი
ტრემლისა.

8. ღამეში კოცნა.

ორივე ხელით მოვწიე მე შენი თავი და გაუმადლად ვსევამდი ტკბილ სას-
მელს სიყვარულისას.

საკვირველია! სად იყო ამ პატარა სურაში ამოდენი ტკბილი სასმელი?

9. სიმღერა.

მე ოდესღაც მინახავს ზღვა, ის აღიოდა ჰორიზონტამდის მოთესილი თეთრი აფ-
რებით, თეთრი ვით შროშანი შენს ბაღში.

შროშანნი ჩამოსწყვიტა ქარიშხალმა და მისი ფოთლები სტურავენდენ ზღვაზე.

მე ოდესღაც მინახავს ზღვა.

იმ დროს ის იყო აზვირთებული, ვით შენი სიყვარული დი მასში ილუპებოდნენ
ბედნიერების მაძიებელნი.

შენს სიყვარულის ზღვაზე დაესტურავდი მე ოდესღაც, და თუ შემემლო დავ-
ბრუნებულიყავ ნავთსადგურში, იმიტომ, რომ შენ არ მიყვარდი.

10. ძილი.

მახსოვს მე დილა დამასკოში, მახსოვს სიჩუმე ბაღისა, რომელშიაც შენი გეძინა.
შენ ყელისაგან წვებოდა მტრედის ფერი ჩრდილი, შენი მკერდი ისე ირხეოდა,
ვით მდინარის შუაგული.

შენი ხელები ბალახებში ვერცხლის ფრად მოჩქრივდა ორ ნაკადულს წააგავდა.
და პეპელები სხდებოდნენ შენს ფრჩხილებზე, რადგან ყვავილები ეგონათ.

ნეტავ ამ წუთში მამა ჩემი თუ ხედავდა სამოთხის შვიდ ბაღში ჰურის, შენზე
მშვენიერს?

მე დავწიქე შენს გვერდით, ვით მათხოვარი მეჩეთის ახლო,

აპაპი აპაპი.

ფერეზის სიფერა

როცა მძიმედ მოგვხარეს და რაც გვიყვარდა მოგვტაცეს, უნუგეშობამ იფლო ჩვენი სული.

განაწამები ვიყავით და წყვილიაღში ლამპარს ვეძებდით. მაშინ მარტო ახალი გზა გვინდოდა, ვვედრებდით—„აღმოვეყვანეთ მღვიმისაგან გლახაკობისა“.

რაც დავეკარგეთ, მის ძიებაში ვიყავით, გვინდოდა ბილიკი მაინც გვეპოვნა მასთან მისაველეო, მისი ხმა ერთხელ კიდეც გვსმენოდა: საყვარელი, მშობლიური. „რა პატივს ჰყრიდა ნაზი ბუღბუღი“, თუნდაც მისი გალია ოქროსი ყოფილიყო... ჩვენი გალია ხოშ უხეშ თუჯის ბორკილებისაგან დაელობათ, ვინ გაამტყუნებს ამ ბუღბუღს, რომ მარტო „დაჩხხინეთ! ამაფრინეთ!“ იძახოს? თუნდა არა მუსიკალურადაც.

ჩვენც ამას ვითხოვდით კართულ მწერლობისაგან—გალიდან თავის დახსნა გვინდოდა მეტად.

და იმათაც, ვისაც დიდი ბუნება ჰქონდა, გასწირეს თავი და „თავისუფლების“ სიმღერით ამოიწურენ.

პოეზია, თანდისთან, პრინციპთა კონკრეტიზაციას ემსახურებოდა, ლოზუნგებს სჭედდა მტრის დასაკოდად. მას განსაზღვრული მიზანი უფრო იტაცებდა, მინამ უმეშვეო განცდა ხელოვანისა.

პროპაგანდა მაღალ აზრებსა და ხელოვნება სინონიმებად იქცენ: მეორემ ბევრი დაჰკარგა, პირველმა საქმაოდ ისარგებლა.

პიროვნება წაიშალა, ინდივიდუალური ხელოვნება გაჰქრა და პოეზიაში ჯგუფობროზამ დაიმკვიდრა.

ყოველი მგოსანი თვის ჯგუფის დღიურ ვარაშს დამღერის: გაურბის თვის თავს და სხვა ჯგუფთა „მიმართულებას“.

ბოლოს სურათი სანუგეშოდ იცვლება: საზოგადოებრივი დიფერენციაცია ნორმალურად ვითარდება—პოეზიას პუბლიცისტიკიდან ეძვეებიან და ხელოვნება საკუთარ ბუღბუღს იჩენს.

ეხლა ვისხამთ ფრთებს, თვალს ვახელთ; და ძნელია ბევრის მოთხოვნა.

მაგრამ ერთი აშკარაა. ძველ მანერის მწერალს ვერ მივიღებთ, მშრალი რიტორიკა წუთითაც ვერ გვატყვევებს—გულწრფელობა შემოქმედისა მოთხოვნის მინიმუმია.

მგოსანიც ფეხს იბერტყავს, თავს მაღლა სწევს და პირველად ამბობს ახალ სიმღერას, საკუთარ სიმღერას. მან აშკარად დაიწყო თვის თავის ძიება, ინდივიდუალურ ჰანგებზე უღერა.

ეხლა ბევრნი პოეტად ვერ გახდებიან: თავის ჰანგზე სიმღერას პირადი უნარი სჭირია.

ვისაც სული მელოდოებით სავსე არა აქვს, ნუ მღერის,—ყური დაუგდოს უცხო სიმღერას.

მოდის თობა, რომელმაც გულწრფელად, საკუთარის ნოტებით უნდა გვიძღეროს თვის სიყვარულზე, თვის სულის ლელვაზე, ლოცვის ჩურჩულზე.

მერწმუნეთ, აქ მეტი რღეურობაა, მინამ პათეტიურ ძახლში: „აბა ერთად, შევებრძოლოთ...“ მე არ მინდა უსიცოცხლო პიროვნების შემოქმედება, უიდეურობა, მაგრამ არც პროგრამული იდეა სწამს შემოქმედებას. ვინ მოსთვლის სადადის მებრძოლის, შეყვარებულის, ვნებიანის მელოდოები...

მეტად მოყვარულნი ვართ „კულმოკვეცილ“ იდეებისა პოეზიაში, ამიტომ დღეის მწერლობაში, მას რომ ვერ ვამჩნევთ, გული გვიკვდება და რაც არის, მასაც ვერ ვხედავთ. არ გვაკმაყოფილებს, პროგრამის ზომიერებაზე აღზრდილთ, გიჟური თამაში სულისა, „უშინაარსო“ სიმღერა.

მაგრამ, ცხადია, ისე ძლიერად მოხვდა ჩვენს პოეზიას თავისუფლების ტალღა,

რომ მას თვალები აერია, თავი დაუბრუნებდა და მარტო ნეტარების სიმღერას ამბობს.

ხომ აგრე გიყვართ თავისუფლება? მაშ დააცადეთ, მათაც იგემონ განცხრომა ბორკილების დამსხვრევის შემდეგ. დღეს პირველად მივეცით ნება—თვის თავზე მოგვითხრონ, მონობას თავი ანებონ და გულწრფელნი დარჩენ.

არ იყვნენ ამას ჩვეულნი.

ვის შეუძლია მოსთხოვოს, დიდის ხნით დანატყვევ ფრინველს, გალიიდან გამოფრენისთანავე, სწორი კამარა გაჰკრას მთვარისკენ?..

მრავალ გრძნობათა მორევით უფეთქავეს გული ჩვენს მგოსანს და ჯერ კიდევ ვერ გარკვეულა მისი გზა.

მაგრამ ერთი უცხო ხმა უკვე ძლიერ გაისმა ჩვენში: პოეზიის მუსიკა პირველად ვიგმეთ, სული რიტმიულად დაირხა, მწერლობაში პლასტიურობა გამეფდა... ბუნებრივი, მაგრამ ღრმა მელოდია ჩასწვდა ჩვენს ყურს.

წარმატაცი ფორმით გადმოდის მგოსნის განცდა, გასათუთდა და გაიწმინდა სმენა, მარტო ხშიერი ძახილი რომ ესმოდა აქამდის.

პირველი, რაც იგრძნო თავისუფალმა მგოსანმა თვისი უმეშვეო ინდივიდუალობით, იყო ბუნების სადა ხმაური, ფერებად რომ იშლებდა.

და სწორედ ეს ფერები, მისი მრავალი გადაწენა, პრქვეილება მოხვდა ახილულ თვალებს.

არასოდეს ჩვენს პოეზიაში ისე ძლიერად არ იკვეთებოდა ეს ფერები, როგორც დღეს.

გარეგნული სილამაზე ბუნებისა პირველი ხმაური იყო, რომელიც გაიბნა თავისუფალ შემოქმედის წკირაზე; ახლად ამღერებულ გული იქერს ამ მრავალ ფერებს და მისი სრუხვით განცვიფრებული თავდავიწყებით მღერის. ყოველ ფერს განსაკუთრებითი მელოდია უკავშირდება—ერთი მეორეს სცვლის, მეორე მესამეში ისხმის, გადადის...

ეს პირველი სახეა ახალი შემოქმედებისა, თავისუფალ ანთების პრიმიტივი.

ამიტომ ამდენი ზურმუხტი, იაგუნდი, ლალი, მარგალიტი არასოდეს არ ყოფილა ჩვენს მწერლობაში. თვალის მჭრელია და ღია ყველა ფერები. მათი თამაშით იქმნის გარეგნული მშვენება დღეის პოეზიის. მათი თამაშში ლამაზ ხმაურს იწვევს. კარგად სთქვა აბაშელმა: „ძვირფას ქვებს სარკვეზე ვყრი“-ო. ამ რაწკუნდიან იქმნის ის წმინდა სიმღერა ფერებისა, დღეს რომ გვასმინებს მგოსნებმა.

მაგრამ უცხო, ლამაზის ვნებით ანთებული, სიყვარულიც ძალოვანი ხდება. არა მარტო ოცნება მთვარიან ღამეში, არამედ შმაგი კონცა, სარო ტანის თავდავიწყებითი ხვეწა, ლოცვა ანთებულის გრძნობისა აღმოსავლეთის მწვევ მზის სხივებზე...

აქაც ფერების თამაშში, ყვავილების რხევაში მძლავრად შლის ფრთას სიყვარულის ვაჟური ძალა. განსაკუთრებით, გრიშაშვილია ამ დარგში ძლიერი. მისი სიყვარული ცოცხალ ნერვებისაგან დაწნულა და მოუსვენრად ჰფეთქავეს.

ახალია ეს სიტყვები, ახალია ეგ ფერების სიმღერა, რომელმაც ჯერ მყუდროების ლოცვანი და სულის მრავალ სახეობა დაჩრდილა; მაგრამ გალიის კარი გაიღო, აღმოსავლეთის მზემ თვალების ბროლში აათამაშა ძლიერ სხივთა ანარეკლი და თამაშობენ ფერები, უხვი სახეები რბიან.

გაისმის ფერთა სიმღერა სქესის ძარღვებზე თითების ჩამომკვრელთა.

გალრმავდება, გაიზრდება იგი სიმღერა და დაიფუფლებს უძირო სულის მრავალ მხარეს, მაგრამ აღმოსავლეთის მზის ნაკვეთი, ღია ფერები მუდამ ძლიერი იქმნება შიგ.

გალიიდან გამოსულნი, ვაჟურის ანთებით, ყინ-მორეულნი აფრინდებიან ყიყინით მალა:

„Per aspera ad astra...“

პტი ზაჸრი

ზინაბი:

- გრ. რიბაქიძე—„ლეილა“
 - ი. გრიშაშვილი—„სპარსეთის დედოფალი“
 - გერონტი ქიქოძე—„მზე“
 - ა. კუმბაძე—„ლარნაკი-გული“
 - ხ. აბაშვილი—„დაგვიანებული რითმა“
 - ი. ელფთერიძე—„ურმული“
 - კ. შაყაშვილი—„იცი რა?“
 - ვ. გაფრინდაშვილი—„ქალს ჩასმულ თვალით“
 - ხანდრო ყანჩელი—„Prelude“
 - პ. იაშვილი—„სევდიანი ზურმუხტი“
 - ღეო ქიაჩელი—„ქება გაზაფხულისა“
 - გ. გვაზავა—„ქართველი ქალი“
 - ნ. ლორთქიფანიძე—„გული“
 - მარიჯან—„გულის ნამცეცი“
 - შ. დადიანი—„ნასხვისარი—გაჩემებურებული“
 - მ. ბოკორიშვილი—„ალერსის ბალი“
 - აკაკი პაპავა—„ფერების სიმღერა“
- უდა — მ. კიაურედისა.

თ-დ მ. ციციშვილის გამოცემა